

ХАРКІВСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«НАРОДНА УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ»

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні Вченої ради,
протокол №6 від 27.01.2025 р.

ВВЕДЕНО В ДІЮ

наказом ректора № 11/1
від 24.01.2025 р.

Катерина АСТАХОВА

ПОЛОЖЕННЯ

(оновлене)

**про забезпечення академічної доброчесності в
Харківському гуманітарному університеті «Народна українська академія»**

ЗМІСТ

1. Загальні положення	3
2. Основні терміни та їхні визначення	3
3. Дотримання академічної доброчесності.....	5
4. Заходи для забезпечення дотримання академічної доброчесності.....	8
5. Порядок апеляції.....	9
6. Відповідальність за академічну недоброчесність.....	9
7. Прикінцеві положення	11

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про забезпечення академічної доброчесності в Харківському гуманітарному університеті «Народна українська академія» (ХГУ «НУА») є складовою внутрішньої нормативної бази системи забезпечення якості вищої освіти та якості освітньої, наукової та інноваційної діяльності. Положення розроблено з метою визначення основних принципів, норм та механізмів забезпечення академічної доброчесності в освітньому процесі, запобігання академічним правопорушенням та для формування культури доброчесності серед учасників освітнього процесу.

1.2. Положення розроблено відповідно до Конституції України та ґрунтується на законах України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про дошкільну освіту», «Про позашкільну освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», «Про академічну доброчесність» на нормативних документах Міністерства освіти і науки України (МОНУ) та на положеннях ХГУ «НУА» «Про організацію освітнього процесу» й «Про заходи щодо запобігання академічному плагіату в наукових та навчальних роботах працівників і здобувачів вищої освіти».

1.3. Дія Положення поширюється на наукових, науково-педагогічних і педагогічних працівників, докторантів, аспірантів, здобувачів, та інших учасників освітнього процесу та наукової діяльності ХГУ «НУА».

2. ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ЇХНІ ВИЗНАЧЕННЯ

2.1. *Академічна доброчесність* – це сукупність етичних принципів та визначених законами «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про академічну доброчесність» правил провадження академічної діяльності, які є обов’язковими для всіх учасників (суб’єктів) такої діяльності та спрямовані на забезпечення довіри до результатів навчання, наукових досліджень та творчості.

2.2. *Академічна діяльність* у контексті цього Положення – навчальна, педагогічна, викладацька, наукова (творча), науково-педагогічна, науково-організаційна, науково-технічна.

2.3. *Академічна недоброчесність* – несамотійне виконання здобувачем вищої освіти екзаменаційних, залікових, контрольних, курсових робіт, індивідуальних завдань; списування, використання заборонених на контрольному заході навчальних та довідкових матеріалів, відтворення у своїх працях чужих опублікованих результатів (текстів) без належного посилання на автора, фальсифікація результатів.

2.4. *Академічний твір* – академічний текст або такий об'єкт права інтелектуальної власності, що містить результати академічної діяльності (текст наукового (творчого), науково-технічного та навчального характеру у формі дисертації, кваліфікаційної випускної роботи, наукового видання, наукової статті, звіту у сфері наукової й науково-технічної діяльності, депонованої наукової роботи, підручника, навчального посібника, інших науково- та навчально-методичних праць тощо).

2.5. *Автор* (співавтор) академічного твору – особа, яка своєю творчою працею самотійно або в співпраці з іншими фізичними особами створила або брала участь у створенні твору.

2.6. *Обман* – свідоме надання неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу.

Форми обману:

2.6.1 *академічний плагіат* – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості), та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;

2.6.2 *академічна фабрикація* – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі чи наукових дослідженнях;

2.6.3 *академічна фальсифікація* – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;

2.6.4 *самоплагіат* – недобросовісне використання результатів власної освітньої, наукової, творчої мистецької діяльності, повторне відтворення (частково або повністю) раніше опублікованих власних наукових, науково-технічних, творчих мистецьких результатів як нових;

2.6.5 *стискування* – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації (крім дозволених для використання) під час оцінювання результатів навчання.

2.7. *Порушення вимог щодо оцінювання* – недотримання умов об'єктивності, валідності та справедливості під час організації та проведення оцінювання.

2.8. *Суб'єкти академічної діяльності* – учасники освітнього процесу, наукові працівники, особи, залучені до процедур забезпечення якості освіти, особи, залучені до організації і проведення конкурсів у сфері освіти і науки, оцінювання суб'єктів наукової й науково-технічної діяльності, наукових (творчих) та науково-технічних результатів і проєктів.

3. ДОТРИМАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

3.1 Дотримання академічної доброчесності при створенні академічних творів (АТ) передбачає недопущення плагіату в наукових, навчально-методичних та навчальних роботах науково-педагогічних працівників ХГУ «НУА», докторантів, здобувачів освіти.

3.1.1. В оприлюдненому АТ має бути зазначено всіх його авторів; неприпустимим є зазначення як автора особи, яка не брала участі у створенні АТ.

3.1.2. Використання розробок, наукових (науково-технічних, творчих) результатів, що належать іншим особам, передбачає зазначення в АТ з посиланням на джерело їх оприлюднення або розміщення.

3.1.3. Використання загальновідомих фактів чи ідей не потребує посилання, але потребує чіткого відокремлення від власних результатів.

3.1.4. У разі використання автором (авторами) власних наукових (творчих) або науково-технічних результатів, оприлюднених раніше, автор (автори) мають зазначити це в АТ.

За більш детальною інформацією про заходи щодо запобігання академічному плагіату в наукових та навчальних роботах працівників і здобувачів вищої освіти ХГУ «НУА» слід звернутися до відповідного Положення ХГУ «НУА».

3.2. Дотримання академічної доброчесності (АД) у педагогічній, науково-педагогічній, науковій діяльності.

3.2.1. Педагогічні, науково-педагогічні працівники, докторанти, аспіранти зобов'язані дотримуватися вимог АД під час професійної діяльності, а також контролювати дотримання вимог АД здобувачами освіти та вступниками.

3.2.2. У разі виявлення факту порушення АД працівники ХГУ «НУА» зобов'язані вжити заходів щодо припинення порушення та (або) письмово поінформувати про таке порушення завідувача кафедри / декана відповідного факультету.

3.2.3. Педагогічні, науково-педагогічні, працівники, докторанти, аспіранти зобов'язані надавати достовірну інформацію про вихідні дані, методи й результати власних досліджень та досліджень, виконаних під їхнім керівництвом, джерела використаної інформації, власну академічну діяльність, зокрема при наданні інформації для здобуття наукового ступеня, присвоєння педагогічного, вченого або іншого звання, проходження атестації чи сертифікації, а також інформації про результати навчання здобувачів освіти.

3.3. Дотримання академічної доброчесності для здобувачів освіти та вступників.

3.3.1. Здобувачі освіти та вступники зобов'язані виконувати вступні, навчальні, контрольні, кваліфікаційні, конкурсні та інші види завдань самостійно.

3.3.2. Самостійність у виконанні завдання означає, що воно має бути виконане: 1) особисто здобувачем / визначеною групою здобувачів (для групових завдань), без втручання та (або) допомоги інших осіб (якщо інше не передбачено умовами виконання завдання), під керівництвом та контролем педагогічних, науково-педагогічних, наукових працівників, яких у встановленому порядку визначено керівниками; 2) без використання недозволених джерел інформації якщо умови та характер завдання передбачають такі обмеження.

3.3.3. Якщо виконання завдання передбачає створення академічного твору, він має відповідати вимогам, визначеним пунктом 3.1 цього Положення з

урахуванням особливостей вимог до відповідних творів, визначених законодавством та (або) закладом освіти.

3.4. Дотримання академічної доброчесності під час оцінювання.

АД під час оцінювання у сфері освіти, науки має відповідати критеріям об'єктивності, валідності та справедливості:

3.4.1 визначення та попереднє оприлюднених чітких та зрозумілих критеріїв оцінювання;

3.4.2 забезпечення досягнення мети оцінювання;

3.4.3 здійснення оцінювання неупереджено, за відсутності конфлікту інтересів, дискримінації та неправомірного впливу на оцінювача.

3.5. Дотримання академічної доброчесності при наданні інформації ХГУ «НУА» щодо власної діяльності передбачає надання достовірної інформації щодо власної академічної діяльності та академічної діяльності педагогічних, науково-педагогічних працівників своїм засновникам, органам управління у сфері освіти і науки, іншим закладам та установам, фізичним особам.

3.6. Дотримання академічної доброчесності в експертній діяльності.

Працівники та здобувачів освіти ХГУ «НУА», яких залучають до здійснення експертної діяльності в межах процедур забезпечення якості освіти, державного нагляду (контролю) у сфері освіти, атестації наукових установ, конкурсного відбору, рецензування наукових (творчих) проєктів, інших процедур у сфері освіти і науки мають виконувати свої функції добросовісно та неупереджено.

4. ЗАХОДИ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОТРИМАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

4.1. З інформацією про заходи, спрямовані на виявлення плагіату при підготовці та оприлюдненні наукових творів та навчальних, періодичних видань ХГУ «НУА», збірників матеріалів конференцій ХГУ «НУА», плагіату в кваліфікаційних роботах магістрів, у дисертаціях на здобуття наукових ступенів, а також про технічну підтримку перевірки наукових та навчальних праць на наявність академічного плагіату можна ознайомитися в пунктах 2, 3, 4, 5, 6, 7

Положення про заходи щодо запобігання академічному плагіату в наукових та навчальних роботах працівників і здобувачів вищої освіти ХГУ «НУА».

4.2. Для дотримання АД організації освітнього процесу, наукової діяльності, розвитку інтелектуального, особистісного потенціалу наукових, науково-педагогічних, педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти структурні підрозділи ХГУ «НУА» проводять комплекс профілактичних заходів:

4.2.1 формування умов для розвитку взаємної довіри та поваги між учасниками освітнього процесу

4.2.2 проведення для студентів перших курсів днів (тижнів) академічної доброчесності, читання спеціальних курсів;

4.2.3 упровадження в освітні програми компонентів, які забезпечують набуття учасниками освітнього процесу відповідних компетентностей;

4.2.4 розроблення структурними підрозділами, які забезпечують освітній процес, методичних матеріалів з визначенням вимог щодо належного оформлення письмових робіт (кваліфікаційні роботи, курсові роботи, звіти з проходження практик тощо);

4.2.5 формування завдань для навчальних робіт з використанням педагогічних інновацій, що сприяють розвитку творчого підходу здобувачів вищої освіти до їхнього виконання;

4.2.6 щорічне проведення для аспірантів і докторантів заходів з питань наукової етики та недопущення академічного плагіату;

4.2.7 ознайомлення учасників освітнього процесу та наукової діяльності з цим Положенням.

5. ПОРЯДОК АПЕЛЯЦІЇ

5.1. У разі незгоди з результатами перевірки на плагіат автор (автори) роботи, що проходила процес перевірки, мають право на апеляцію.

5.2. Апеляцію подає особисто автор (автори) роботи на ім'я Ректора ХГУ «НУА» упродовж трьох робочих днів після оголошення результатів перевірки.

5.3. Наказом ректора створюється комісія з питань етики та професійної діяльності, яка впродовж десяти робочих днів розглядає апеляційну справу.

5.4. Якщо комісія з питань етики та професійної діяльності розглядає студентські порушення, то до її складу долучають представників студентства, яких має бути не менше, ніж половина складу комісії.

5.5. Особі, яку підозрюють у вчиненні порушення, необхідно гарантувати можливість особистої участі на всіх етапах розгляду порушення, а також апеляції.

6. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА АКАДЕМІЧНУ НЕДОБРОЧЕСНІСТЬ

6.1. Академічна відповідальність за порушення АД встановлюється для здобувачів вищої освіти, наукових, науково-педагогічних і педагогічних працівників. Академічна відповідальність не є різновидом юридичної відповідальності і не заважає притягненню осіб до юридичної (кримінальної, адміністративної, цивільної чи дисциплінарної) відповідальності у випадках, передбачених чинним законодавством.

6.2. До основних видів академічної відповідальності наукових, науково-педагогічних, педагогічних працівників належать:

- відмова в присудженні наукового ступеня чи присвоєнні вченого звання;
- позбавлення присудженого наукового ступеня чи присвоєного вченого звання;
- відмова в присудженні або позбавлення присудженого педагогічного звання, кваліфікаційної категорії;
- позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи займати визначені законом посади;
- унесення до реєстру порушників академічної доброчесності.

6.3. До основних видів академічної відповідальності здобувачів вищої освіти належать:

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;

- відрахування із закладу вищої освіти;
- позбавлення академічної стипендії;
- позбавлення наданих закладом вищої освіти пільг з оплати за навчання;
- призначення додаткових контрольних заходів (додаткові індивідуальні завдання, додаткові контрольні роботи, тести тощо);
- повідомлення батьків чи інших осіб (фізичних або юридичних), які здійснюють оплату за навчання;
- унесення до реєстру порушників академічної доброчесності.

6.4. Заходи щодо здобувача освіти за виявлення академічної недоброчесності (АН) передбачають:

6.4.1. Якщо АН виявлено при проведенні контрольного заходу, науково-педагогічний працівник, який проводив захід, сповіщає службовою запискою декана факультету та завідувача кафедри про факт виявлення АН. Здобувача вищої освіти, винного в АН, може бути видалено з аудиторії проведення контрольного заходу, а оцінку здобувача за виконання роботи має бути знижено до 0 балів.

6.4.2. Якщо АН виявлено при перевірці екзаменаційної, залікової, контрольної, курсової роботи, іншого індивідуального завдання, оцінку здобувача вищої освіти за виконання відповідної роботи має бути знижена до 0 балів.

6.4.3. Якщо за результатами перевірки представленої кваліфікаційної роботи в її тексті виявлено плагіат чи фальсифікацію результатів, дипломну роботу не допускають до захисту. При повторній атестації студент зобов'язаний опрацювати нову тему дипломної роботи, яку визначить випускова кафедра, або доопрацювати попередню.

6.4.4. Якщо АН здобувача вищої освіти виявлено при проведенні або перевірці письмової роботи атестаційного екзамену, екзаменаційна комісія має виставити студенту за складання атестаційного екзамену незадовільну оцінку. Рішення та підстави для його ухвалення має бути зафіксовано в протоколі засідання екзаменаційної комісії.

7. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

Положення підлягає перегляду та оновленню відповідно до змін нормативно-правових актів України у сфері вищої освіти. Зміни та доповнення до Положення подаються на розгляд та затверджуються Вченою радою університету.